

Gáspár Tibor (Pepin),
Fridrik Noémi (Maryska) és
Horváth László Attila (Francin)

zen talál bele a fodrász szerepébe, csak Maryska hajának levágásakor mutatkozik hitelesnek, Illyés Ákos nem értheti, mit keres Bednárek kovácsmester megíratlan szerepében, Fellingner Domokos tűzoltóparancsnoka csak feketére kormozott képpel látszik érdekesnek.

Karádi Zsolt felvétele

jelenít meg, gyöngéden méltatlankodik Maryska egyetlen viselkedésén, naivan lelkesül az egészségjavító elektromos masináért, könnyörtelenül lövi le a megcsontkított kutyát, líraian érez együtt az elszabadult lovakkal, melyeket utóbb hősiiesen megfékez. Egy jellem szép, gondos kibontása is lehetne mindez, ha az előadás támogatná. Gáspár Tibor Pepin különégeit oly önfeledt átéléssel adja, hogy közben az artikulációt is feledti, pedig pompás alakítást nyújtana, ha az mindig tudnánk, éppen miért gesztikulál és lelkesül annyira hevesen. Tóth Károly mint baráti családorvos és mellesleg igazgatótanácsi elnök nyilván nem tudhatja, egy vagy két embert játsszon-e, Tóth Zoltán László nehe-

BOHUMIL HRABAL: SÖRGYÁRI CAPRICCIO (Móricz Zsigmond Színház, Nyíregyháza)

Díszlet: Csík György. **Jelmez:** Kovalcsik Anikó.

Rendező: Hargitai Iván.

Szereplők: Fridrik Noémi, Horváth László Attila, Gáspár Tibor, Tóth Károly, Tóth Zoltán László, Illyés Ákos, Fellingner Domokos, Antal Olga.

Nánay István

Bohózattá degradálva

VLAGYIMIR ÉS OLEG PRESZNYAKOV: PADLÓSZŐNYEG

A ki a Budapesti Kamaraszínház előadásán találkozik először a Jekatyerinburgban élő és alkotó Presznyakov testvérek nevével, aligha hinné, hogy műveik különböző nyelvű előadásaiból kiadójuk fesztivált szervezett az Oleg Tabakov vezette Moszkvai Művész Színházban. A 2005-ös találkozóhoz magyar résztvevője is volt, ugyanis a szolnoki színházban tartották meg *Terrorizmus* című darabjuk magyarországi bemutatóját, méghozzá a szerzők rendezésében.

Oleg, az 1969-ben született irodalmár közvetlenül diplomamunkájának megvédése után, a három évvel fiatalabb Vlagyimir pedig pszichológiai tanulmányainak befejezése előtt közölte professzoraival, hogy oktatói karrier helyett a drámaírást választja. Bár szülővárosuk egyetemén végül mégis tanítottak, hírnevet író-

ként szereztek, könyveik és darabjaik nemcsak Oroszországban, hanem egész Európában ismertek és sikeresek. Színpadi műveiket játékosság, keserű ironia, abszurdba hajló fekete humor, látszólag egymástól független epizódokból kialakuló szerkezet, laza cselekményvezetés jellemzi.

A szerzők – akikről nem lehet biztosan tudni, hogy tényleg fivérek-e, avagy jól felépített alkotói imázsuk része a testvérség hangsúlyozása – szívesen járnak Magyarországra, hiszen itt vállalkoztak először arra, hogy saját darabjukat megrendezzék, és következő könyvük témájára szintén itt találtak rá. A magyar közönség csak mostanában kezdi megismerni őket. 2007-ben jelent meg az *Öljük meg a bírót!* című kötetük, s immár második darabjuk került színre. A hatté-

teles *Terrorizmus* a külső és belső agresszió végletes példáit sorakoztatja fel, s az epizódokat egy olyan szereplő köti össze, aki hol megjelenik, hol csak beszélnek róla. A *Padlószőnyeg* cselekménye realistának tűnő alaphelyzetből válik egyre abszurdabbá. Mindkettőben – s más műveikben is, például *Az áldozatjátékban*, amelynek előadását a TÁP Színház tervezi – központi problematika az élet és halál kérdése, és visszatérő motívum a repülés, illetve a repülőtér.

A *Padlószőnyeg*et 2004-ben a moszkvai Kazancev Központban mutatták be, ezt követően több helyen, például a berlini Deutsches Theaterben is játszották. Az ottani, a színház büféjében tartott előadást látta Bodó Viktor, aki a darab alapján 2006-ban Szombathelyen Zsámbéki Gábor színészosztályával készítette el a *Mongúzok támadása* című munkabemutatót. A tizenkét napos műhelyfoglalkozásnak természetesen nem lehetett célja a teljes mű interpretálása, a meg-

gyanúsán viselkedő, drogfüggő Igor Igorevics, s hárman közös erővel igyekeznek eltüntetni a holttestet. Az átdolgozók csak ezt a szálát hagyták meg, s minden olyan epizódot, amely ebbe közvetlenül nem illeszthető bele, elhagytak, vagy lerövidítve, csupán a cselekményes elemet kiemelve használták fel. Az elszegényítés technikáját érzékeltetheti, hogy a három fiatalember és a hulla eljut ugyan a repülőtérre, de csak azért, hogy a klasszikus személycserére épülő geg (az igazi hulla helyett egy hozzá hasonló öltözetű mélyalvót dobnak a felszálló repülőgép kerekai alá) érvényesüljön, ám az örökké a Mamának levelet író és a holttestre vigyázó Nyikolaj s egy a repüléstől rettegő afroamerikai stewardess szimultán monológjából csak az előbbinek néhány mondata hangzik el. Mivel a darabot utalások, visszatérő mondatok, tettek szövik át, egy-egy kimaradt részlet összefüggéstelen vagy értelmetlen helyzeteket szül. A különálló epizódok közül a repülőtéren várakozóknak szfinxként rejtvényt feladó kisfiú hosszú monológja ugyan hallható, de abból alig valami jut el a néző tudatáig. Egyrészt a színésznőnek le kell darálnia a szöveget, másrészt a jelenséget és a monológ témáját semmihez sem lehet kötni, mert amihez asszociálni lehetne, az csaknem teljes egészében kimarad. Kétségtelen, hogy könnyebb kidobni azt az önironikus epizódot is, amely a páros alkotást parodizálja, mint megkeresni ennek itt és most érvényes verzióját, csak éppen a végeredmény lesz szegényebb, már-már alig felismerhető.

Az előadás lebonyolítása tovább primitivizálja a darabot. A rendező csak a négy főszereplőre figyelt, de azoknak sem teremtett tényleges szituációkat. A fantáziátlan térben a színészek leginkább a szöveg felmondására vannak kárhóztatva. A figurákról szinte semmi nem derül ki, közöttük csak formális kapcsolat alakul ki. A főszereplők – Jánosi Dávid (Nyikolaj), Nagy Viktor (Andrej), Hajdu István (Igor Igorevics) és Kocsó Gábor (Hulla) – jobb ügyhöz méltó energiával, de biztos színészi eszközeikhez menekülve teljesítik feladatukat.

Schiller Káta felvétele

Jelenet az előadásból
(középen: Jánosi Dávid)

születő előadás csupán az alaphelyzeteket vette át, s ezekre születtek variációk.

A cím is csak utal a szöveg egy félmondatára, az egész mégis megsejtetett valamit a szöveg lényegéből, a szerzőpáros stílusából.

Ez nem mondható el a dráma budapesti bemutatójáról, ugyanis Léner András keze alatt a presznyakovi fekete komédiából szimpla bohózat lett. Ám ez az abszurdba hajló, szürreális elemeket hordozó szöveg bohózatnak nem jó. Nem először tapasztalhatjuk, hogy színházak és rendezők nem bíznak a szövegben, s ahelyett, hogy a bonyolultabb struktúrákat meg- és kifejtjenék, a könnyebb ellenállás irányába mozdulva a cselekményt, a jellemeket leegyszerűsítik. Ez itt már abban tetten érhető, hogy a négyfelvonásos darabot rövidke egy részre húzták össze, ezáltal a mű számos rétege kimaradt, s a különállónak tűnő jelenetek egymásmellettsége helyett a történetnek csupán a vázát követő, soványka és lineáris cselekmény jött létre.

Az alapszituáció megmaradt: két fiatalember, Andrej és Nyikolaj kibérelt lakásuk felújítása közben a fürdőkád alatt egy hullát talál. Betoppán a lakást kiadó,

**OLEG és VLAGYIMIR PRESZNYAKOV:
PADLÓSZŐNYEG
(Budapesti Kamaraszínház Ericsson Stúdió)**

Fordító: Tompa Andrea. **Díszlet-jelmez:** Kovács Yvette Alinda. **Dramaturg:** Kompár Valéria. **Koreográfus:** Zambrzycki Ádám. **Zenei vezető:** Reményi József. **Rendező:** Léner András.

Szereplők: Jánosi Dávid, Nagy Viktor, Hajdu István, Kocsó Gábor m. v., Kovács Ferenc, Sztankay Orsolya, Hegedűs Barbara, Szűcs Péter Pál, Trokán Anna e. h., Fekete Linda e. h., Bakos-Kiss Gábor e. h., Zambrzycki Ádám.